

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Status controuersiæ. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

potest Deus praua agere; si velit. Nihil enim prohibet conditionalem esse veram, cuius antecedens & consequens est impossibile. Sicut si dicatur, si homo est asinus, habet quatuor pedes. Vel ut intelligatur, quod Deus potest aliqua agere, quæ nunc praua videntur, quæ tamen si ageret, bona essent. Velloquitur secundum communem opinionem gentilium qui homines dicebant transferri in Deos, ut Iovem, vel Mercurium.

Ad tertium dicendum, quod Dei omnipotentia ostenditur maxime in parcendo & miserendo: quia per hoc ostenditur Deum habere summam potestatem, quod libere peccata dimittit. Eius enim, qui superioris legi adstringitur, non est libere peccata condonare. Vel quia parcendo hominibus & miserendo perducit eos ad participationem infiniti boni, qui est ultimus effectus diuinæ virtutis. Vel quia; (ut supra dictum est) effectus diuinæ misericordiae est fundamentum omnium diuinorum operum. Nihil enim debetur alicui, nisi propter id quod est datum ei à Deo non debitum. In hoc autem maxime diuina omnipotentia manifestatur, quod ad ipsum pertinet i. instit. omnium bonorum.

Ad quartum dicendum, quod possibile absolutum non dicitur neque secundum causas superiores, neque secundum causas inferiores, sed secundum seipsum. Possibile vero, quod dicitur secundum aliquam potentiam, nominatur possibile secundum proximam causam. Unde ea, quæ immediate nata sunt fieri à Deo solo, ut creare, iustificare, & huiusmodi, dicuntur possible secundum causam superiorem. Quæ autem nata sunt fieri à causis inferioribus, dicuntur possible secundum causas inferiores. Nam secundum conditionem causæ proximæ, effectus habet contingentiam, vel necessitatem, ut supra dictum est. In hoc autem reputatur stulta mundi sapientia; quia ea, quæ sunt impossibilia naturæ, etiam Deo, impossibilia iudicabat. Et sic patet, quod omnipotentia Dei impossibilitatem & necessitatem à rebus non excludit.

Notatio circa articulum.

Conclusio articuli est affirmans, & est de fide, ut ex multis Scripturæ testimoniis constat. Doctrina totius articuli, verissima est, & subtilis, ita tamē perspicua, ut non indigeat explanatione, eam vero in disput. seq. referemus, & rationibus confirmabimus. Solum notandum est ex Caietano circa solutionem 4. cum S. Thom. dicit stultam esse sapientiam huius mundi, quæ impossibilia naturæ, putat esse impossibilia Deo; non loqui de philosophia secundum se; illa enim non docet falsum; sed de philosophia, qua abutuntur Philosophi, & temerarie iudicant de rebus diuinis, quas sua naturali philosophia non assequuntur.

Status controuersie, cap. 1.

Quid senserit Gabriel & Scotus, cap. 2.

Opinio Scoti, cap. 3.

Verior sententia, cap. 4.

Quomodo omnipotentia versetur circa non ens, cap. 5.

Neque relationem omnipotentia, neque aliquam aliam ad creaturas esse realem in Deo, cap. 6.

CAPVT I.

Status controuersie.

Omnia iussu Catholicis indubitatum est, Deum esse omnipotentem, id enim Scriptura palam pronuntiat. Quid vero circa Dei omnipotentiam senserint Abailardus, & Ioannes Wiclef, disput. 105. cap. 3. dicemus. Dubitant nihilominus aliqui, an ratione naturali demonstrari possit, Deum esse omnipotentem. Nam *Status in 1. d. 42. q. 1. & Gabriel eadem d. qu. 1. a. 1. & 2.* asserunt, solum demonstrari posse potentiam primæ causæ, quæ possit proxime per se ipsam, vel remote cōcurrente cum secundis causis omnia producere: at vero potentiam primæ causæ, quæ possit per se ipsam facere omnia, quæ potest per secundas causas & alias contradictionem non implicat, quo pacto Theologi de omnipotentia loquuntur, non posse ratione naturali demonstrari, sed sola fide diuina credi. Quia licet ratione naturali euidenter constet, esse primam causam rerum omnium, quæ virtutem in se habeat omnium causarum, non tamen est ita manifestum, eam non egere cōcursu secundarum causarum ad operandum.

Verumtamen ex infinitate potentie, quam sic euidenter colligitur, eam ita esse efficacem, ut omnem effectum virtutis suæ, & per se ipsam possit attingere, & in subiecto aut extra producere in subiecto, aut extra natura suæ esse possit. Nam si virtus est infinita in genere potentie, nullus effectus, nec modus operandi eam poterit subterfugere, si possibilis est. Quemadmodum, quia scientia Dei in genere scientiæ, & cognitionis infinita est, nullum scibile ipsam latere potest: hæc sola differentia est, quod scibile necessario comparatur scientiæ Dei, illa enim necessario fertur in id omne, quod scire potest: at vero non quilibet res necessario refertur ad potentiam Dei, ut ab ea producat, sed ut produci possit: eo quod potentia Dei non operatur, nisi secundum beneplacitum liberum voluntatis eius: si tamen non implicat contradictionem, aliquid per se esse, aut alteri esse, potentia Dei, quia infinita est, subiectum esse debet, ut producat. Quod si secundum probabiliorem opinionem non potest operatio vitalis cognitionis, aut appetitionis à solo Deo produci, ideo est, quia essentialiter pendet à secunda causa, & continue ab ea postulat conseruari, ut eam reddat cognoscentem, seu appetentem, & ita implicat contradictionem in se subiecto, quod reddit intelligens, aut appetens, nisi ab eo conseruetur: at vero quæ ita pendet à secunda causa, ut sine illius conseruatione manere possint, ab omnipotentia Dei sine conseruatione secundæ causæ poterunt produci, & conseruari. Denique quicquid non implicat contra-

ditionem absque dubio infinita potentia sub se debet completi. Recte igitur ex infinitate potentie Dei ratio omnipotentiae deducitur.

Verum enim vero, cum potentia dicatur relate ad ea, quae potest, & ideo omnipotentia vocetur, quia potest omnia; videndum est, quae sint illa omnia, respectu quorum dicitur omnipotentia, an sint possibilis, quae secundum se possibilis sunt, aut quae ab alia potentia fieri possunt, aut denique sint possibilis fieri ab ipsa potentia Dei.

CAPVT II.

Quid senserit Gabriel & Scotus.

Gabriel in 1. d. 43. q. 2. docet potentiam Dei vocari omnipotentiam, quia potest omnia possibilis. Vocat autem possibilis, non quia ex se antiquam referantur ad ipsam omnipotentiam possibilis sint, sed quatenus cum ea comparantur. Nam possibile dicitur, quod a potentia fieri potest. Opponitur enim esse simul potest, & possibile, prout est possibile: eo quod mutuo inter se referantur. Censet autem, nullum esse absurdum, si omnipotentia per possibile, & possibile per omnipotentiam definiatur, atque in eorum definitionibus circulus fiat: neque enim circulus inutilis est, cum unum relatum per aliud, & contra definitur: veluti cum pater dicitur, qui habet filium, & filius, qui habet patrem.

Hunc modum definiendi, & explicandi omnipotentiam refellit S. Thom. in hoc art. quia hoc modo committitur visum in definitione omnipotentiae, quod circulum appellant. Perinde enim est dicere Deus est omnipotens, quia potest omnia possibilis, ac si diceretur, quia potest facere omnia quae potest facere, vel quia potest facere omnia, quae ab eo fieri possunt: id quod iure optimo S. Doctor putat absurdum.

Potest deinde ex doctrina Arist. 5. Metaphor. cap. 17. impugnari, ostendens enim, quo pacto quaedam dicuntur referri ad aliud, quia alia prius ad ipsa referuntur a quibus denominationem accipiunt: ita inquit, mensurabile, scibile, & intelligibile, eo quod aliud ad illud dicitur: hoc est, ideo hoc omnia relate dicuntur ad aliud, quia prius ad ea alia dicuntur. Subdit rationem his verbis: Nam intelligibile significat, quod eius est intellectus: non est autem intellectus ad illud, cuius intellectus est, idem enim profecto his dictum esset: quasi dicat ideo vocatur aliquod intelligibile, quia circa illud versari potest intellectus: intellectus autem non refertur ad intelligibile, ut intelligibile quia diceretur etiam referri ad id, cuius est intellectus, & sic idem bis diceretur: hoc est fieret repetitio inutilis, cum definitum in definitione ipsa repeteretur.

Nonnulli sic exponunt, non est intellectus ad ad subiectum, cuius est, quia idem bis diceretur, hoc est, referretur, & ad obiectum, & ad subiectum. Interpretatio tamen haec non quadrat contextui: nam ibi probat Arist. quomodo intelligibile ex eo dicatur ad intellectum quia intellectus prius ad ipsum referri dicitur. Probat autem intellectum prius referri ad obiectum, quam obiectum sit intelligibile, quia si ad intelligibile referretur cum intelligibile sic definiatur, Cuius est intellectus, referri diceretur intellectus; & id cuius est intellectus & ita fieret nugatoria quaedam repetitio: ergo id, cuius est intellectus non est subiectum, sed obiectum sub denominatione intelligibilis.

Prosequitur idem alio exemplo hoc modo.

Similiter & visus, cuiusdam est visus non cuius est visus (ut si verum est hoc dicere) sed ad colorem, vel ad aliquid aliud tale: ille vero modo idem bis diceretur, quod visus est, cuius est visus. Hoc est, visus, non dicitur referri ad id cuius est visus, nempe ad visibile, sic enim definitur visibile, sicut intelligibile. Quare illis verbis, Cuius est visus, non intelligit Arist. subiectum visus, ut falso interpretantur Commentator & Alexander Aphrodisaeus: quorundam enim disputans de his relatiuis, diceret non referri ad obiectum, & subiectum, quia idem bis, hoc est, ad duo referretur: hoc enim non esset absurdum, neque aliquid ad rem facere videretur: sed intelligit Arist. illis verbis obiectum sub denominatione visibilis, & ita ait, Visus dicitur ad aliquid, non ad id, cuius est visus (hoc est, non ad visibile ut visibile, sic enim idem bis diceretur per repetitionem eiusdem definiti in definitione, ut explicatum est) Sed ad colorem, vel quid aliud. Addit, Vel quid aliud, ut lucem etiam comprehendat, & in probet, visibile, & intelligibile dici ad visum, aut ad intellectum, quia visus, & intellectus referuntur ad res, quae denominationes visibilis, aut intelligibilis accipiunt. Adiecit autem per parenthesis, (& si verum est hoc dicere) quia vere dicimus, visus est ad visibile, eo quod est ad colorem, qui dicitur visibilis. Sed non recte per visibile definitur, neque ad illud, prout visibile, refertur propter rationem assignatam.

Ex hac doctrina Arist. recte colligitur, potentiam Dei non referri ad possibile sub hac denominatione, sed ad aliquid prius, primum quia (ut ait Arist.) idem bis diceretur: id quod etiam notauit S. Th. in hoc art. perinde enim esset dicere, omnipotentia est, quae potest omnia possibilis, ac si diceretur, potest omnia, quae possunt fieri ab ipsa omnipotentia. Possibile enim sub hac denominatione relatiua, ita appellatur, quia ab aliqua potentia fieri potest. Manifestum autem est omnipotentiam non esse definiendam per possibile fieri ab alia potentia creata: ergo per possibile fieri à se ipsa in qua definitione committeretur repetitio illa nugatoria, quam diximus.

Præterea idem probatur ratione Aristotelis. Nam si possibile sub hac denominatione ideo dicitur, quia illius est potentia, sicut visibile, quia illius est visus; & intelligibile, quia eius est intellectus: ergo prius potentia dicitur ad suum obiectum, sicut visus, & intellectus ad suum, quam obiectum denominationem habeat à potentia: quare potentia non dicitur ex habitudine ad possibile sub hac denominatione, sicut nec visus ex ordine ad visibile, sed ad aliquid prius. Ut n. ostendimus infra disp. 159. cap. 6. hoc genus relationum, quae dicuntur non mutuae, referuntur ad terminum absolutum, priusquam terminus denominationem relatiuam consequatur, ut visibilis, intelligibilis, & possibilis. An vero idem asserendum sit de relatiuis mutuis, nempe nunquam ad terminum relatum, prout relatum, referri, sed ad absolutum, quia alias esset negatoria repetitio, ibidem etiam dicemus.

CAPVT III.

Opinio Scoti.

Scotus in 1. d. 43. q. vnic. docet, potentiam Dei bisariam considerari posse: primum, ut est in se absoluta, quia re ipsa non refertur ad creaturas, ut c. 6. dicemus: atque hoc modo non est omnipotentia

Cur etiam visus non dicitur ad id cuius est visus.

Componit. apud.

Non esse absurdum, visus referri simul ad obiectum & subiectum.

Visus dicitur esse ad visibile quia est ad colorem.

Impugnatur tertia ratio.

Scotus.